

LETRA DREJTUAR FILIPIANËVE

KOMENTARI

Agim Rama

Rruga e Paqes

2021

HYRJE

Këtë letër drejtuar filipianeve do të ketë shkruar nga Roma gjatë burgimit të Palit duke pritur procesin e tij para Neronit, i cili në fund kishte si pasojë merrjen e pafajësisë dhe lirimin e tij. Do të datohet në vitin 62.

Filipi ishte qytet i rëndësishëm në Maqedoni dhe koloni romake e themeluar për t'i strehuar legjionarët në pension. Ishte Roma në miniaturë, një koloni romake e vërtetë. Pali e kishte ungjillizuar gjatë udhëtimit të dytë misionar më 50 (Veprat 16,12-40). Pali e përshkoi me dy raste të mëpasshme: në vjeshtë 57 (Veprat 20.1-2) dhe në pashkë 58 (Veprat 20,3-6). Të kthyerit në fe atje gjithnjë mbanin marrëdhëni të ftohtë me të, dhe i dërgoi dhurata për veprimtarinë e tij ungjillore kur ishte në Selanik (Fil 4,16) dhe më vonë kur ishte në Korint (2 Kor 11,9). Ishte Epfroditi, delegati i tyre, ai që e kishte sjellë dhuratën e tyre te Pali në Romë, dhe të cilin filipianët e kishin dërguar për t'i bërë shoqëri gjatë burgimit të tij (d.m.th. arrestimit të shtëpisë).

Letra nuk përmban shumë lëndë mësimore: është më mirë zbrazje e zemrës së Palit, këmbim pikëpamjesh, paralajmërim për t'u ruhur nga judaizantët që kërkonin të prishin veprimtarinë e Palit dhe që kishin mundësi të bënin po kështu madje edhe në Filipe.

Fragmenti kryesor mësimor është te Fil 2,6-11 ku Pali merret me trupëzimin e Krishtit, por në kuadër të nxitjes për përlulje. Mund të ketë qënë himn, madje edhe në fillim aramaikisht. Ai thotë në thelb se Jezusi hoqi dorë nga privilegjet e tij si Perëndi, por jo nga atributet e tij, sepse pranoi të ndahej nga të drejtat e tij si Perëndi. Këto të drejtat tani iu kthyen atij dhe ai është tani përveç kësaj (gjendje nuk ekzistonte para trupëzimit të tij) Perëndi-Njeriu – ndërmjetësi hyjnor i popullit të tij, kishës.

Përveç hollësive rreth trupëzimit, Pali përtërin, në fragmente të shpërndara nëpër letrën e tij, rëndësinë e kryqit (3,18), veprimtarinë e Shpirtit (1,19) si dhe kthimin e Krishtit (1,6.10; 3,20). Thekson se drejtësia (d.m.th. marrëdhëni e drejtë me

Perëndinë) arritet vetëm me besimin te Mesia si flijim për mëkat, dhe jo me meritë ose me arritjet e veta.

Është para të gjithash letër praktike që thekson unitetin tonë falë ungjillit të gjithmbarshëm dhe besnikërinë personale ndaj Jezusit, Mesisë.

Në fund, Pali i fton besimtarët të gëzohen me të. Gëzimi është themelimi i letrës së Palit (haset 16 herë), me gjitha rrethanat e tij të këqija dhe përfundimin e mundshëm të procesit të tij. Nga kjo kohë Pali erdhi në konkluzionin se Krishti nuk të kthehej në të gjallën e tij.

KOMENTARI

1,1-11. **Hyrje**

Modeli i shkrimit të letrave në kohët e reja të DhR ishte që të jepnin emrat e shkrimtarëve dhe lexuesve në fillim, pastaj ishte një përshëndetje, e ndjekur zakonisht nga një falënderim dhe një lutje. Kjo shpesh bëhej shumë konvencionalisht, por për Palin ajo që thuhet për shkrimtarët dhe lexuesit dhe si përshëndetje ngrihet mbi konvencionalen nga mendimi i jetës së tyre në Krishtin. Pastaj falënderimet dhe lutjet vijnë nga zemra e apostullit, lavdërimi për punën e Zotit në jetën e njerëzve dhe lutja për ato bekime që u duhen kaq shumë të krishterëve atëherë dhe tani.

Përshëndetje

1. Ne, Pali dhe Timoteu, që jemi në shërbim të Jezusit, Mesisë, ua drejtojmë këtë letër të gjithë atyre në Filipe që u bënë populli i Perëndisë me anë të Jezusit, Mesisë; tërë kishës me kryetarët dhe ndihmësit e saj.

²Paqe dhe hir me ju nga Perëndia, Ati ynë, dhe nga Zoti Jezus Mesia!

1,1-2. **Përshëndetje**

1. Kjo është me të vërtetë letra e Palit dhe nga v. 3 përdoret veta e parë njëjës, por apostulli me mirësjellje lidh emrin e Timoteut me të tjin (si në 2 Korintasve, Kolosianëve, 1 dhe 2 Selanikasve dhe Filemon). Timoteu kishte qenë me Palin kur predikoi për herë të parë ungjillin në Filipe dhe ai kishte vazhduar të kishte një shoqëri të ngushtë me të krishterët filipianë (shih më 2,19-23). Të dy janë shërbëtorë të Krishtit Jezus – fjala është fjalë për fjalë “skllevër”, pasi ata llogaritnin se i përkisnin, trupit, mendjes dhe shpirtit të Krishtit dhe donin t’i nënshtroheshin atij në gjithçka. Marrësit quhen shenjtorë, që do të thotë ata të veçuar për Perëndinë dhe të thirrur për të jetuar në shenjtëri (Krhs. Rom. 1,7), dhe se jeta ishte në Krishtin Jezus. Kjo frazë, ose ekuivalenti i saj, shfaqet shumë herë në këtë letër, duke treguar që Krishti është vetë ambienti i jetës së të krishterit. Besimtarët jetojnë dhe lëvizin brenda sferës së vullnetit të tij, hirit të tij, pranisë së tij. Ne e gjejmë jetën të bashkuar me besim tek ai dhe nuk mund të jetojmë ashtu siç duhet përveç tij (Krhs.

Gjn. 15,1-11). Pali thekson se po u shkruan të gjithë të krishterëve në Filipe dhe ky theksim i përsëritur (shih 1,4, 7-8, 25; 2,17, 26; 4,21) jep të kuptohet që midis tyre ekzistonte rreziku i fraksioneve (Krhs. 2,1-4). Ai përmend, në veçanti, mbikëqyrësit dhe dhjakët (diakonët) e tyre, ndoshta sepse ata rrezikonin të fyheshin (Krhs. 1 Sel. 5,12-13), ose ndoshta sepse kishin organizuar dhuratat për Palin (4,14-18). Mbikëqyrësit (ose “peshkopët”) dhe “pleqtë” janë emra të përdorur ndonjëherë në DhR. për të njëjtët njerëz (shih Vap. 20,17, 28 dhe Tit. 1,5-7); pleqësia ishte vendi i tyre në komunitet, mbikëqyrin përgjegjësinë e tyre. Për dhjakët nuk flitet shpesh (shih 1 Tim. 3,8, 12-13), megjithëse termi grek *diakonos* në greqisht shpesh përdoret më përgjithësisht për “shërbëtor”. Ndoshta puna e dhjakëve duhet të gjurmohet në Vap. 6,2, ku të shtatë u caktuan të “shërbenin” (Gk. *diakonein*) në një mënyrë si dhjakët e mëvonshëm.

2. Përsëritja është, si në disa letra të tjera (p.sh. Rom. 1,7; 1 Kor. 1,3), një kombinim i përsëritjeve tradicionale greke dhe hebraike, por me një thellësi të kuptimit të krishterë. Hiri është një favor i pamërituar që na pajton me Zotin përmes Krishtit (Ef. 2,4-9), furnizon të gjitha nevojat tona (2 Kor. 12,9) dhe na jep privilegjin e shërbimit (Ef. 3,8). Paqja në Bibël është më shumë sesa mungesa e konfliktit. Është një mirëqenie e plotë, që përfshin pajtimin me Zotin dhe me miqtë tanë (Ef. 2,14-18) dhe bekimin e paqes së brendshme (4,7). Si hiri, ajo vjen nga Perëndia, Ati ynë, përmes Zotit Jezu Krisht.

Lutjet e Palit për filipianët

³Gjithmonë, sa herë që lutem për ju, falënderoj Perëndinë tim. ⁴Në lutjen time mendoj për ju, dhe kjo më mbush me gëzim, ⁵sepse tani përhapni me vrull lajmin e mirë që nga dita kur e pranuat dhe deri sot. ⁶Unë jam plotësisht i bindur se Perëndia, e cila e filloi veprimin e tij te ju, do ta përfundojë atë deri në ditën kur të vijë Jezusi, Mesia. ⁷Kur mendoj për ju, më kujtohet besimi i plotë që kam te ju. Nuk mund të mendoj ndryshe, sepse ju mbaj të gjithëve në zemër, pikërisht tani që jam në burg për shkak të përhapjes së lajmit të mirë dhe që ta mbroj atë para gjyqit dhe të dëshmoj për të vërtetën e tij. Ju të gjithë keni pjesë në hirin që më tregon tani Perëndia.

1,3-7. **Falënderimet dhe besimin**

3-4. Pali bashkohet me lavdërimin dhe lutjen, ashtu siç i inkurajon të tjerët të bëjnë (Krhs. 4,6). Ai përfshin të gjithë të krishterët filipianë dhe është i lumtur ndërsa lutet.

5.. Gëzimi i tij i madh ishte për shkak të pjeseëmarrësit të tyre në përhapjen e ungjillit që nga koha kur u predikua për herë të parë mes tyre, kur Lidia i hapi shtëpinë e tij atij dhe kolegëve të tij (Vap. 16,14-15). Pjesëmarrësi është DhR i zakonshëm. fjalë për shoqëri, por miqësia nuk është vetëm përvoja e rehatshme e të krishterëve që gëzojnë shoqërinë e njëri-tjetrit. Është shoqëri në detyrën e përhapjes së ungjillit ndër të tjerët (Krhs. Mk. 8,35), siç shprehet edhe në dhënien e krishterë (shih 4,10, 14-18 dhe 2 Kor. 8,4; 9, 13). Duhet të jetë një tipar i të gjithë neve që kemi njohur lajmin e mirë të Krishtit se jemi të përfshirë në pjesëmarrjen me ata që ua bëjnë të njohur të tjerëve.

6. Pali është i sigurt ndërsa lutet, me një siguri jo të bazuar në aftësitë e filipianëve ose arritjet e kaluara, por në fuqinë dhe dashurinë e Zotit dhe sepse Zotit mund t'i mbështetemi për të sjellë atë që ai fillon të përfundojë. Kur shohim që Zoti ka filluar një punë të mirë në jetën e njerëzve, mund të jemi të sigurt se qëllimi i tij është të vazhdojë – kjo mund të jetë gjithnjë besimi ynë në lutjen për bashkëkrishterët tanë. Vini re se si këtu gjithashtu (si shpesh në letrat e tij) Pali e pa jetën dhe veprën e tij në dritën e ditës së ardhshme të Krishtit Jezus. Koha e asaj dite është e panjohur për ne, por ajo që ka rëndësi për ne dhe të gjithë njerëzit është se si do të shfaqen jeta dhe puna jonë kur të shohim Zotin tonë ballë për ballë. Shqetësimi i vazhdueshëm i Palit ishte që ai dhe bashkëbesimtarët e tij të paraqiteshin përpara Zotit të pjekur dhe të paturpshëm atë ditë (Krhs. 2 Kor. 1,14; 5; 9-10; Ef. 5,27; Kol. 1,28).

7. Ajo që është thënë në v. 5 rreth pjesëmarrjes në ungjill është përshkruar pak më shumë këtu. Ishte një çështje e ndarjes së hirit të Zotit në punën e ungjillit, shoqërimit me Palin në zinxhirë për ungjillin dhe përfshinte mbrojtjen dhe përforcimin e tij. Detyra e mbrojtjes përfshin detyrimin e të gjithë të krishterëve, të jenë “të përgatitur t'u japin përgjigje të gjithëve që ju kërkojnë të jepni arsyen e shpresës që keni” (1 Pjet. 3,15), dhe gjithashtu të ndihmoni për t'i bërë njerëzit më të sigurt për të vërtetën dhe fuqinë e ungjillit (Krhs. Lk. 1,4; 1 Kor. 1,6).

⁸Perëndia e di se sa mall kam për ju të gjithë. Ju dua siç ju do edhe Mesia.

⁹I lutem Perëndisë që t'ju japë njohje dhe gjykim të mirë, që dashuria juaj të bëhet gjithnjë edhe më e pjekur.

¹⁰Atëherë mund të dalloni në çdo gjendje se çfarë është e drejtë dhe të jeni të pastër e pa të meta ditën kur të qëndroni para gjyqit të Mesisë,

¹¹të pasur me veprat e mira që Jezusi, Mesia, bën nëpërmjet jush për nder dhe lavdi të Perëndisë.

1,8-11. **Lutje**

Një shumë e madhe mund të mësohet nga lutjet e Palit (Krhs. Ef. 1,17-23; 3,14-21; Kol. 1,9-12). Nga gjërat që ai kërkon, të krishterët filipianë (dhe ne jo më pak) mund të mësonin dhunti më të mëdha për të kërkuar vetë. Këtu ato dhurata janë dashuria, aftësia e zgjuar, pastërtia e jetës dhe drejtësia.

8. Për të vënë theks të madh në të vërtetën e fjalëve të tij Pali thotë se Zoti mund të dëshmojë (Krhs. Rom. 1,9; 2 Kor. 1,23; 1 Sel. 2,5), dhe ai nuk flet për dashurinë e tij, por miqësinë Krishtit Jezus.

9. Ata e dinin dashurinë e Zotit për ta dhe në to, por Pali lutet që dashuria e tyre të teprojë gjithnjë e më shumë (Krhs. 2 Kor. 9,8; I Sel. 3,12). Megjithatë, dashuria duhet të jetë më shumë se entuziazëm i verbër. Ajo duhet të drejtohet nga njohuria dhe thellësia e depërtimit (Krhs. Kol. 1,9), “dhuntia e mprehtësisë së vërtetë”, një ndjeshmëri ndaj së vërtetës së Zotit dhe nevojave të të tjerëve, dhe kuptimi i situatës së dikujt.

10. Përgjegjësia e nevojshme është që të jesh në gjendje të dallosh se çfarë është më e mira, ose fjalët mund të përkthehen si, duke provuar gjëra që ndryshojnë ‘. Në çdo rast, diskriminimi është ai që ka rëndësi, dhe mençuria e vërtetë nuk është vetëm çështje e mendjes, por ajo ka pasojat e saj në jetë dhe karakter. Ideali dhe qëllimi i jetës sonë të krishterë nuk duhet të jetë standard më i ulët sesa të jesh i pastër dhe i patëmetë (Krhs. 2,15), dhe përsëri bëhet fjalë për ditën e Krishtit.

11. Jeta e krishterë ka për qëllim të jetë e frytshme jo vetëm në aktivitet, por në karakter (Krhs. Gal. 5,22-23), dhe ky varg na kujton se mjeti për këtë është Zoti i gjallë Jezu Krisht dhe qëllimi nuk është asgjë përveç lavdisë dhe lavdërimit të Zotit (Krhs. Ef. 1,6, 12, 14).

1,12-26 **Rrethanat e Palit**

Pali e dinte shqetësimin e të krishterëve filipianë për të dhe kështu dërgoi lajme për veten e tij. Ai ishte në gjendje të tregonte se si burgosja e tij kishte nënkuptuar përparimin e ungjillit, si në vendin e burgosjes së tij po predikohet Krishti (nëse nga një larmi motivesh) dhe si i shikonte çështjet e mundshme të burgosjes, lirimit dhe më tej shërbimi ose vdekja. Duke iu referuar së kaluarës, së tashmes dhe mundësive të së ardhmes ai mund të thotë: Unë gëzohem.

Mesia dhe lajmi i mirë i shpëtimit

¹²Vëllezër, dëshiroj që ta dini se burgimi im paraparak ndihmoi edhe për përhapjen e lajmit të mirë, ¹³sepse në tërë pallatin ♦ dhe kudo gjetkë u mor vesh se gjendem në pranga për shkak të Mesisë. ¹⁴Edhe procesi im e forcoi shumicën e vëllezërve tanë në besimin e tyre te Zoti. Ata e përhapin me guxim gjithnjë e më shumë lajmin e mirë.

♦ d.m.th. personelin e pallatit të Cezarit në Romë.

1,12-14 **Rezultatet e burgosjes së Palit**

1,2-13 Pas fjalëve ajo që më ka ndodhur qëndron gjithçka që do të thoshte për një që kishte qenë i lirë të gjente predikimin e gjerë të ungjillit, të kufizohet dhe, siç ishte ndoshta rasti, të lidhur me zinxhirë ditë e natë për ushtarët romakë. Ai nuk ndalet në vuajtjet e tij, por gëzohet në përparimin e ungjillit. Fjala “*praetorium*”, e përkthyer “roje pallati” ose “pallat”, ishte fillimisht çadra e pretorit në kamp. Pastaj u përdor për banesën e guvernatorit në një qendër provinciale (si në Jeruzalem, Mt 27,27). (Do të kishte qenë gjithashtu një pretorium në Efes dhe Cezare [Vap. 23,35], kështu që kjo letër mund të ishte shkruar nga secili prej tyre.) Ne mund të imagjinojmë ushtarët që ruanin Palin të ktheheshin për t’u thënë të tjerëve se ai ishte i lidhur me zinxhirë për Krishtin, dhe duke qenë pa dyshim i prekur nga fryma me të cilën ai lindi burgosjen e tij.

Shembulli i Palit gjithashtu i frymëzoi bashkëbesimtarët e tij që të flisnin fjalën e Zotit më me guxim dhe pa frikë.

¹⁵Disa bëjnë kështu, vërtet, nga smira dhe nga rivaliteti, por të tjerët e predikojnë Mesinë me qëllime të mira. ¹⁶Ata bëjnë kështu nga dashuria ndaj meje, sepse e dinë se Perëndia më vuri këtu për të mbrojtur të drejtën që kemi për predikimin e lajmit të mirë. ¹⁷Të tjerët e përhapin lajmin e mirë për Mesinë me qëllim të pandershëm dhe egoist. Ata dëshirojnë të më shkaktojnë telashe në burgimin tim.

¹⁸E çfarë atëherë? Edhe në qoftë se bëjnë kështu me prapamendim e në mënyrë të pandershme – kryesorja është që Mesia shpallet në çdo mënyrë. Prandaj gëzohem e do të gëzohem gjithmonë.

1,15-18 **Motive të ndryshme për të predikuar Krishtin**

15-17 Në fund të fundit ai ishte në gjendje të thoshte fatmirësisht për përparimin e ungjillit përmes burgosjes së tij, është e trishtueshme që Palit iu desh të tregonte se kishte nga ata që predikonin Krishtin nga zilia dhe rivaliteti, nga ambicia egoiste, madje edhe me dëshira për t'i bërë gjërat më të vështira për të në burgosjen e tij. Ne nuk i dimë rrethanat. Është e qartë se Pali nuk e sfidoi përmbajtjen e predikimit, por motivimin e saj. Ndoshta këta ishin udhëheqës të kishës në vendin e burgosjes së Palit para se të vinte, dhe tani ata ishin xhelozë për reputacionin e tij për shkak të punëve të tij apostolike, dhe ishin të vendosur ta tejkalonin atë dhe vetëm tepër të gatshëm për t'i shkaktuar ankth.

18 Pali ishte i vendosur të mos provokohej ose të lejonte që çështja të bëhej një nga personalitetet – e gjithë ajo që kishte rëndësi për të ishte se predikohet Krishti.

¹⁹Në të vërtetë, e di se procesi im, sido që të dalë, do të jetë për fitimin tim shpirtëror në saje të lutjeve tuaja dhe të Shpirtit të Jezus Mesisë që më ndihmon. ²⁰Shpresoj dhe pres me besim që Perëndia të mos lejojë që të dështoj. Kam besim se tani, do ta tregoj si më parë madhështinë e Mesisë me të gjitha forcat e mia, përvarësisht nëse jetoj a vdes.

²¹E çfarë është jeta? Për mua Mesia është frymëzuesi i jetës sime. Prandaj vdekja do të jetë për fitimin tim. ²²Në qoftë se mbetem gjallë, mund të vazhdoj të veproj për Mesinë. Për këtë arsye nuk di çfarë të zgjedh. ²³Jam me mëdyshje: dëshiroj ta lë këtë jetë e të shkoj te Mesia – kjo do të jetë një gjë shumë më e mirë. ²⁴Por është më e nevojshme të mbetem këtu, sepse ju keni nevojë për mua.

²⁵Prandaj jam i bindur se do të mbetem gjallë për hirin tuaj. Atëherë mund t'ju ndihmoj që të përparoni për të provuar gëzimin e plotë që ju sjell besimi. ²⁶Kur të vij mes jush, do të keni më shumë arsye për t'u krenuar e për t'u bindur për atë që ka bërë Jezus Mesia te ju me anën time.

1,19-26 **Krishti i lartësuar nga jeta ose vdekja**

19 Pali u përball me burgim dhe kërcënim me vdekje, dhe nga bashkëbesimtarët, armiqësi dhe provokim, dhe megjithatë ai ishte i sigurt se gjithçka do të dilte mirë (Krhs. Rom. 8,28). Duke folur njerëzisht, ai u mbështet në lutjet e miqve të tij dhe duke iu përgjigjur atyre ndihmën e pandërprerë të Shpirtit të Shenjtë. Fjala greke e përkthyer ndihmë tregon si një furnizim bujar ashtu edhe një forcë nënshtrese. Siguria e çlirimit është e llojit të përshkruar në 2 Tim. 4,18, “Zoti do të më shpëtojë nga çdo sulm i keq dhe do të më sjellë të sigurt në mbretërinë e tij qiellore”. Jb 13,16 (dhe konteksti i tij) duket se është në mendjen e tij. Pali nuk ka besim në lirim e tij nga një gjykatë tokësore. Ashtu si Jobi, ai është i sigurt për shfajësim kur çështja e tij paraqitet në gjykatën qiellore të apelimit ‘

20. Fjala e përkthyer me padurim pret do të thotë të tendosesh përpara me kokë të shtrirë, dhe parashesa e saj parafjalore nënkupton një largim nga të gjitha interesat e tjera. Pali ka një ambicie supreme, që Krishti të lartësohet në trupin e tij, duke jetuar ose duke vdekur; që Krishti të shihet nga të tjerët më qartë dhe në madhësinë e tij të vërtetë.

21-23. Pali mund të gëzohet në secilën prej dy alternativave që peshon. Megjithatë, ai thotë se unë jam i copëtuar midis të dyve – ishte “si dy forca të jashtme po aq të forta që e shtypnin atë [nga ana e tij] nga të dy palët” Të vazhdosh të jetosh në këtë botë është kënaqësi e vazhdueshme e vetë Krishtit dhe mundim i mëtejshëm i frytshëm në shërbimi i zotërisë së tij. Të vdesësh është një përfitim i dukshëm, pasi për besimtarin nuk ka asgjë midis vdekjes dhe realizimit të pranisë së menjëhershme të Krishtit. Nuk ka domosdoshmërisht ndonjë kontradiktë midis të menduarit për vdekjen si “gjumë” (si tek I Sel. 4,13-15) dhe largimit për të qenë me Krishtin. Mund të jetë vetëm kufizimi ynë i të menduarit për sa i përket hapësirës dhe kohës që na e bën të pamundur të kuptojmë plotësisht atë që qëndron përtej portës së vdekjes. Fjala greke për nisje përdoret për një anije që peshon spirancën ose për ngritjen e fushimit; emri përkatës është në 2 Tim. 4,6

24-26. Pali parashikon alternativat dhe megjithëse nuk thotë se e di se çfarë do të japë Zoti, ai fillon të ndiejë se po thirret të qëndrojë në botë

për shërbim të mëtejshëm. Për të ishte më e dobishme të shkonte të ishte me Zotin e tij; për të tjerët ishte më e dobishme (madje edhe më e nevojshme) që ai të vazhdonte në këtë jetë. Përparimi, rritja e besimit dhe gëzimi i tejmbushur, është ajo që ai kërkoi për të tjerët (Krhs. 1 Tim. 4,15), ashtu si vendosi të shtypte veten në thirrjen e tij të madhe (Krhs. 3,12-14). Më në fund, Pali flet këtu se dëshiron që gëzimi i tyre në Krishtin Jezus (ndriçimi i tyre) të mbushet. Për të gjithë ne si të krishterë, gëzimi dhe krenaria dhe mburrja jonë më e madhe duhet të jetë në Krishtin Jezus (Krhs. 1 Kor. 1,31).

1,27 – 2,18 **Udhëzime në lidhje me jetesën dhe shoqërimin e krishterë**

Pali ka treguar rrethanat e tij. Tani ai ka gjëra të rëndësishme për të thënë që sjellin në jetën e të krishterëve filipianë. Ata janë thirrur të vuajnë dhe duhet ta konsiderojnë atë si një privilegj dhe kështu të durojnë me guxim. Në sprovat e tyre dhe në çdo aspekt të jetës së tyre të përbashkët ata duhet të qëndrojnë të bashkuar. Krenaria pengon unitetin dhe bashkësinë, dhe i vetmi ilaç për egoizmin dhe fraksionin është të shikosh gjatë dhe shpesh në vetë Krishtin derisa mënyra e tij e të menduarit dhe të vepruarit të jetë e tyre. Ai është shembulli i tyre dhe Shpëtimtari i tyre, por shpëtimi i tij duhet të përpunohet në jetë bindjeje, jetë që do të shkëlqejnë si drita në botë dhe që do të jenë gëzimi i apostullit në ditën e gjyqit para Krishtit

Vuajtje për Mesinë

²⁷Kryesorja është që lajmi i mirë për Mesinë të nderohet me anë të sjelljes suaj – kur të vij për t'ju vizituar ose kur të dëgjoj nga larg për ju. Mbahuni së bashku në të njëjtin qëndrim dhe luftoni bashkërisht për fenë që e ka themelin në lajmin e mirë. ²⁸Mos lejoni të trembeni nga kundërshtarët tuaj. Perëndia do t'u tregojë atyre me anë të qëndrueshmërisë suaj, se ata janë të humbur, kurse ju të shpëtuar. ²⁹Perëndia jua tregoi mëshirën jo vetëm që të besoni në Mesinë, por edhe që të vuani për të. ³⁰Ju tani duhet të përballoni të njëjtën luftë, si unë. Më parë e keni parë se çfarë është kjo luftë, ndërsa tani po dëgjoni për të nga larg.

1 ,27-30 **Thirrja për të jetuar një jetë të denjë për ungjillin**

27. Pali mund të kthehet përsëri në Filipe ose jo. Ajo që ka rëndësi, thekson ai, është se ata jetojnë në një mënyrë të denjë për ungjillin e Krishtit. Në të gjitha epokat – dhe jo më pak sot – pengesa më e madhe për përparimin e ungjillit ka qenë mospërputhja e të krishterëve. Ungjilli ka ndikimin e tij më të madh kur jeta e të krishterëve e vlerëson atë, dhe kjo na jep përgjegjësinë tonë të veçantë. Fjala greke e përkthyer sjellje vetë është ajo nga vjen fjala jonë “politikë” dhe fjala shpesh përcjell idenë e përmbushjes së detyrës së një personi si qytetar. Në Filipe, siç kemi vërejtur, shtetësia romake vlerësohej, por të krishterët filipianë kishin përgjegjësinë të jetonin individualisht dhe korporatisht si qytetarë qiellorë (Krhs. 3,20). Pali shpesh flet për nevojën për të qëndruar i vendosur përballë kundërshtimit dhe vështirësisë (Krhs. 1 Kor. 16,13; Gal. 5,1; Ef. 6,11-14; 1 Sel. 3,8; 2 Sel. 2,15).

28. Mbështetja te fuqia e Zotit është mënyra për të shmangur frikësimin nga ata që i kundërshtojnë ato. Fjala që përdoret këtu përdoret për kuajt e befasuar. Për më tepër, patrembja e tyre do t’u tregojë armiqve të tyre se të krishterët nuk forcohen thjesht nga guximi njerëzor dhe kështu që t’i kundërshtosh do të thotë të luftosh kundër Zotit (Krhs. Vap. 5,39) dhe të marrësh rrugën që të çon në shkatërrim (Krhs. 2 Sel. 1,4-8). Ndoshta siç shkroi, Pali kujtoi zërin e Zotit në ndërgjegjen e tij duke treguar këtë kur përndjeki të krishterët (Vap. 26,10-14). Në të njëjtën kohë, prania e dukshme e Zotit me ta do t’i sigurojë vetë filipianët se ata janë të Zotit dhe të bekuar me shpëtimin e tij.

29 Pas fjalëve që është dhënë është mendimi për një dhuratë hiri, pasi për të krishterët është një privilegj të besojnë, por gjithashtu (me atë kontradiktë të çuditshme të standardeve të botës) të vuajnë për Krishtin (Krhs. Mt. 5,11 -12; Vap. 5,41).

30 Fjala greke e përkthyer duke pretenduar në v. 27 është fjala nga e cila kemi “atlet”; prapa fjalës luftë këtu është fjala që na jep ‘agoni’ (Krhs. Rom. 15,30; Kol. 1,29; 2,1; 1 Sel. 2,2). Thirrja e të krishterëve filipianë dhe e jona, është të pranojmë atë mundim dhe luftë që shënoi jetën e apostullit.

Jeta e Mesisë është shembull për besimtarët

(Is 45,23)

2. A ju forcon besimi juaj në Mesinë dhe a ju ngushëllon dashuria e tij? A jeni në lidhje me Shpirtin e shenjtë? A tregoni dashamirësi dhe mirësi për njëri-tjetrin? ²Në qoftë se është kështu, atëherë më gëzoni edhe më tepër: jetoni në mirëkuptim, kini të njëjtën dashuri, rroni në harmoni, ndiqni të njëjtin qëllim. ³Mos veproni nga egoizmi ose mendjemadhësia! Askush të mos ngrihet mbi tjetrin, por ta nderojë tjetrin më shumë se veten. ⁴Mos ndiqni interesat tuaja, por kërkoni të mirën e të tjerëve.

2,1-4 Apelim për unitet përmes përlësisë personale

Këto vargje na sjellin thirrjen më të fortë të mundshme për njësinë e krishterë, llojin e thirrjes që shumë të krishterë duket se janë të prirur të mos e marrin shumë seriozisht sot. Në v. 1 Pali jep katër arsye për një unitet të tillë; në v. 2 katër mënyra për ta përshtuar atë; në v. 3 dy negative për të shmangur dhe dy pozitive për t'u ndjekur; dhe në v. 4 një negativ dhe një pozitiv.

1. Fjala inkurajim e përkthyer mund të thotë “rehati” ose “tërheqje”, dhe kështu që mund të nënkuptojë që rehatia që gjendet te Krishti duhet të ndahet me të tjerët, ose që ne kemi apelimin e tij për njësi (p.sh. Gjnj. 15, 1-11; 17,20-23). Nëse e dimë bekimin e dashurisë së tij, duhet t'ua tregojmë këtë të tjerëve pa rezerva ose pa dallim (Krhsh. 1 Gjnj. 4,7-12). Faza tjetër mund të nënkuptojë shoqëri me Shpirtin ose shoqëri që na jep Shpirti – ose është shkak i fortë për të jetuar në njësi. Atëherë, nëse ne dimë në Krishtin butësi dhe dhembshuri, të tilla duhet të shënojnë të gjitha marrëdhëniet tona me të tjerët.

2. Nuk ka ndryshime të mëdha midis katër frazave këtu, por duhet të vërejmë se dy herë ka të bëjë me mendjen ose me të menduarit, dhe ky është një theksim që gjendet diku tjetër në letër. Apostulli e dinte mirë se mendimi dhe qëndrimet janë baza e të folurit dhe veprimit dhe kështu drejtojnë tërë rrjedhën e jetës së një personi (Krhsh. 2,5; 3,15; 4,8). Kjo mbase ka nevojë për të nënvizuar në një epokë kur ka theks të madh mbi ndjenjat dhe përvojën. Në Rom. 12,2 Pali flet për transformimin e jetës që po ndodh “nga ripërtëritja e mendjes suaj”.

3. Ambicia egoiste (fjala, e përdorur gjithashtu në 1,17, mund të nënkuptojë “frymë partie”) dhe mendjemadhësia e kotë janë armiq të

pashmangshëm të miqësisë dhe pengesave të njësisë. Ka mënyra reale për t'i kapërcyer ato. Një mënyrë është praktikimi i përlësisë (Krhs. Ef. 4,1-3), duke i konsideruar të tjerët më mirë se veten tonë, që do të thotë të shohim pikat e forta dhe dhuratat e të tjerëve dhe dobësitë, dështimet dhe kufizimet tona (Krhs. Rom. 12, 10).

4. Është gjithashtu shumë praktike të bësh një zakon të të menduarit dhe të folurit për interesat e të tjerëve sesa të mërzitëshëm duke u ndalur vazhdimisht në interesat tona (Krhs. Rom. 15,2-3; 1 Kor. 10,24, 33; Gal. 6,2)

Si të krishterë, ne shpesh justifikojmë ose racionalizojmë ndarjet tona. “Një unitet i tillë do të vijë vetëm kur të krishterët janë mjaft të përlurur dhe të guximshëm për të mbajtur unitetin e dhënë tashmë në Krishtin dhe për ta marrë atë më seriozisht sesa vetë-rëndësinë e tyre ... dhe për të bërë ato ndryshime të thella të doktrinës, të cilat vijnë në kuptimin tonë të papërsosur të Ungjillit dhe të cilin nuk guxojmë ta nënçmojmë, jo një justifikim për ta lënë njëri-tjetrin ose për të qëndruar larg, por më tepër një nxitje për një kërkim më të zellshëm të shoqërisë së bashku për të dëgjuar dhe bindur zërin e Krishtit.’

⁵Kini vazhdimisht parasysh shembullin që na ka lënë Jezusi, Mesia: ⁶Edhe pse ishte Perëndi nga natyra, ai nuk u kap pas privilegjeve hyjnore, ⁷por hoqi dorë nga ato vullnetarisht dhe u bë si skllav. U bë njeri në këtë botë dhe mori pjesë në jetën e njerëzve. ⁸Nga dëgjesa ndaj Perëndisë u poshtërua aq shumë, sa që iu nënshtrua edhe vdekjes, madje vdekjes së një kriminelit në kryq. ⁹Për këtë arsye Perëndia e lartësoi dhe ia ktheu vendin e tij të drejtë hyjnor të nderit. ¹⁰Para Jezusit duhet të bien të gjithë në gjunjë – të gjithë ata që janë në qiell, në tokë dhe në nëntokë; ¹¹Të gjithë duhet ta pranojnë solemnisht: «Jezusi, Mesia, është Zot.» Kështu do të nderohet edhe Perëndia, Ati.

2,5-11. **Shembulli i Krishtit**

Mënyra më e mirë që Pali mund të inkurajojë miqtë e tij në Filipe të jetojnë me përlësi dhe kështu të kenë shoqëri dhe njësi të vërtetë është duke u kujtuar atyre shembullin e Krishtit. Ndërsa ai flet për poshtërimin që Jezusi pranoi dhe pastaj ngritjen e tij si Zot i të gjithëve, ndoshta duke përdorur një himn të hershëm të krishterë, ne kemi një deklaratë shumë të rëndësishme të asaj që besohej që nga

fillimi i jetës së kishës për njerëzimin e vërtetë dhe hyjnia e Krishtit. Për ta marrë këtë duhet t'i kushtojmë vëmendje të kujdesshme fjalëve specifike që përdoren.

5. Qëndrimi juaj mund të nënkuptojë qëndrim personal ose atë që shprehet në marrëdhënie.

6. Jezusi ishte me të vërtetë Zot përpara se të bëhej person njerëzor. Atëherë, pa pushuar së qeni Zot, ai ishte i gatshëm të linte mënjane lavdinë e të qenit i barabartë me Perëndinë. Kjo nuk ishte diçka për t'u mbajtur. f.fj. ishte në formën e Perëndisë: forma këtu do të thotë karakteristikat esenciale që e përbëjnë natyrën (DRITA)

7-8. Kështu që ai nuk e bëri veten asgjë. Fjalë për fjalë thotë se “ai u zbraz vetë, jo nga hyjnia e tij, por nga lavdia e tij; “ai e bëri veten pa reputacion”. Pastaj kur thotë se gënjeshtria u bë në ngjashmëri njerëzore dhe u gjet në dukje si një njeri që nuk do të thotë thjesht ngjashmëri pa realitetin e natyrës sonë njerëzore. Ai ishte me të vërtetë njerëzor, siç thotë Pali në Rom. 8,3 dhe Gal. 4,4, por shprehja `lë hapësirë për mendimin se ngjashmëria njerëzore nuk është e tëra. Ai u përkul më poshtë dhe u bë i bindur për vdekje. Ai kaloi një jetë me bindje të plotë (Krhs. Rom. 5,19; Heb. 5,8-9; 10,5-14), “madje deri në atë masë sa të vdiste”. Për më tepër, ajo vdekje ishte vdekje në kryq, vdekje e dhimbjes së paimagjinueshme dhe turpit të plotë, një mallkim në sytë e çifutëve për shkak të asaj që ligji thoshte në Lp. 21,23 (shih Gal. 3,13). Ajo që do të thoshte kryqëzimi për romakët shprehet në fjalët e Ciceronit: “Qoftë emri i kryqit, jo vetëm nga trupi, por edhe nga mendimi, sytë, veshët e qytetarëve romakë”.

9-11. Si pasojë e poshtërimit dhe vetëmohimit të tij, Jezusit iu dha nga Ati emrin që si mbi çdo emër. Kjo do të thotë që të drejtat dhe privilegjet e tij si Zoti iu kthyen tek ai.

Më në fund, megjithatë, duhet të vëmë re se kjo është për lavdinë e Zotit Atë, d.m.th. lavdia për të cilën është ngritur Krishti nuk është në asnjë mënyrë e pavarur nga Ati (Krhs. 1 Kor. 15,28). Të gjitha këto deklarata të jashtëzakonshme, duhet t'i kujtojmë vetes, kanë në kontekstin e tyre qëllimin më praktik të bindin filipianët të lënë mënjane përçarjen, mosmarrëveshjen dhe ambicien personale.

Drita në natë

(Br 32,5)

¹²Miq të dashur, ju më keni dëgjuar gjithnjë. Veproni kështu, jo vetëm kur unë jam mes jush, por pikërisht tani, sepse jam larg jush. Shpëtimin tuaj vërejeni në jetë me frikë dhe me drojë. ¹³Ju mund të bëni kështu sepse Perëndia ju jep jo vetëm vullnetin e mirë, por edhe vepron te ju, që të realizohet qëllimi i mëshirës së tij. ¹⁴Bëni pa diskutim atë që i pëlqen Perëndisë. ¹⁵Atëherë do të jeni të pastër e të patëmetë, dhe do të tregoni se jeni me të vërtetë fëmijë të Perëndisë që jetoni mes njerëzish të prishur që janë në rrugë të gabuar. Ju do të ndritni mes tyre si yjet në qiellin e natës, ¹⁶në qoftë se mbështeteni në lajmin që ju solli jetën. Atëherë do të krenohem për ju kur të vijë Mesia, sepse mundimet e mia nuk do të kenë shkuar kot.

¹⁷Po, edhe në qoftë se duhet që gjaku im të derdhet si flijim pijeje për të plotësuar flijimin e përkushtimit të fesë suaj, prapëseprapë do të gëzohem dhe nuk do ta ndërpres pjesëmarrjen time në gëzimin tuaj. ¹⁸Në qoftë se ndodh një gjë e tillë, edhe ju duhet të gëzoheni dhe të merrni pjesë në gëzimin tim.

2,12-18 **Përpunimi praktik i shpëtimit**

12. Shembulli i Krishtit nuk është vetëm shembulli i përlësisë; është gjithashtu një bindje (8). Për një bindje të tillë, pavarësisht nëse Pali është apo jo me ta (Krhs. 1,27), filipianët thirren. Puna këtu ka kuptimin e përfundimit. Nuk është çështje pune për shpëtim. Ne kurrë nuk mund ta bënim atë. Vetë fjala shpëtim (që do të thotë “shpëngim”) nënkupton që ne nuk mund ta shpëtojmë veten (Krhs. Gjn. 15,4-5; 1 Kor. 15,10; Ef. 2,5, 8), por ne mund dhe duhet të kalojmë jetët që tregojnë fuqinë shpëtuese të Zotit që ne e kemi bërë tonën. Arsytimi ynë është nga Zoti, por shenjtërimi ynë kërkon bashkëpunimin tonë.

13. Ne kemi pjesën tonë për të bërë, por që bëhet e mundur nga puna e Zotit në ne (fjala greke e përdorur këtu, dhe shpesh nga Pali për fuqinë e Zotit, është ajo nga e cila kemi fjalën tonë “energji”). Ai jep si dëshirën, ashtu edhe forcën për të bërë atë që i pëlqen.

Për më tepër, nuk ka rëndësi vetëm ajo që bëhet, por fryma në të cilën e bëjmë, «pa murmuritje dhe ankesa». Kjo ka një zbatim të vazhdueshëm në jetën dhe veprën e të krishterit.

15. Standardet më të larta duhet të përcaktohen nëse të krishterët dëshirojnë të jetojnë jashtë besimit të tyre brenda një shoqërie të prishur moralisht dhe të çoroditur shpirtërisht. Ky përshtatje është marrë nga Lp. 32,5, por është tragjikisht e përshtatshme për pjesën më të madhe të shoqërisë perëndimore sot. Çdo shprehje e të krishterëve

që jetojnë këtu vlen të meditojmë. Pa faj do të thotë i paqortueshëm. I pastër do të thotë plotësisht i shëndetshëm në karakter dhe me një mendje të vetme. Besimtarët përshkruhen si fëmijë të Zotit, pasi nuk është vetëm privilegji i tyre (Gjn. 1,12). por përgjegjësia e tyre për të jetuar në botë si ata që i përkasin Zotit dhe tregojnë ngjashmërinë e familjes. Shprehja pa faj përdoret për kërkesën e flijimeve të kafshëve në DhV. Është përdorur gjithashtu nga vetë Zoti në një kuptim moral dhe shpirtëror (Heb. 9,14; 1 Pjet. 1,19), dhe është standardi i krishterë. Ashtu si yjet (të ndriçuar ‘bartësit e dritës’) tregojnë se Krishti është drita Gjn. 1,8-9; 8,12) dhe ne duhet t’ua pasqyrojmë këtë të tjerëve.

16. Ne duhet ta mbajmë fort fjalën, por mbi të gjitha ta ofrojmë atë si fjalën e jetës për një botë që po shkatërrohet (Gjn. 3,16; 6,68; Vap. 5,20; 2 Kor. 2,15-16). Pali mendon për jetën e tij si drejtimin e një gare dhe si mundimin deri në lodhje, por me vizionin e tij shpirtëror të fiksuar tek Zoti të cilin ai pret të shohë ballë për ballë dhe të ketë miratimin e tij.

17-18. Mendimi për vdekjen si rezultat i mundshëm i burgosjes së tij i vjen përsëri apostullit. Kjo vdekje do të ishte një flijim për Perëndinë, por ai mendon për të ashtu si një blatim pije e derdhur mbi sakrificën shumë më domethënëse – besimi i filipianëve dhe cilësia e jetës dhe shërbimit të tyre të prodhuar nga ky besim. (Për të parën e këtyre flijimeve Krhs. 2 Tim. 4,6 dhe për të dytin Rom. 12,1.). Pali kishte ardhur në pikën e gëzimit për çfarëdo rrethane, qoftë jetë apo vdekje, dhe ai donte që miqtë e tij në Filipe për të mbajtur të njëjtin qëndrim.

2,19-30. **Planet e së ardhmes**

Pali kthehet tani për të folur për dy bashkëpunëtorët e tij, Timoteun dhe Epafroditin, për planet e tij për ta dhe për shpresën e tij për të qenë në gjendje të vijë përsëri në Filipe. Gjatë procesit, ai flet për këta dy burra me terma thellësisht të dashur dhe jep dëshmi të ndritshme për shërbimin e tyre të përkushtuar dhe vetëmohues.

Timoteu dhe Epafroditi

¹⁹Shpresoj, dashtë Jezusi, Zoti, se së shpejti mund t'ju dërgoj Timoteun. Atëherë ky mund të më njoftojë për ju dhe të më qetësojë.
²⁰Nuk kam askënd aq besnik sa ai dhe që kujdeset aq shumë për punët tuaja. ²¹Të tjerët kujdesen vetëm për punët e veta dhe jo për punën e Jezusit, Mesisë. ²²Ju e dini vetë se ç'provë dha Timoteu. Ai u mundua bashkë me mua për lajmin e mirë si biri që ndihmon të atin. ²³Shpresoj se mund t'ju dërgoj kur të mësoj se si do të përfundojë procesi im.
²⁴Por shpresoj, dashtë Zoti, se mund t'ju vizitoj vetë pas pak

2,19-24. Lavdërim i Timoteut

Ne kemi parë që Timoteu ishte me Palin kur shkroi këtë letër (1,1) dhe se ai kishte marrë pjesë në predikimin e parë të ungjillit në Filipe (Vap. 16,1-11). Shumica e letrave të Palit e përmendin atë, shpesh sepse ai ka përgjegjësi të veçanta të deleguara nga apostulli.

19. Pali thotë me takt se dëshira e tij e parë në lidhje me misionin e Timoteut ishte që ai të mund të inkurajohej nga lajmet për të krishterët filipianë. Sidoqoftë, pa dyshim, ai kishte gjithashtu një shërbim që Timoteu do të kishte në Filipe dhe në përgatitje ai flet për Timoteun në lidhje me lavdërimet më të larta. Vini re gjithashtu se si Pali thotë se unë shpresoj tek Zoti Jezus dhe sa shpesh ajo frazë, ose ekuivalenti i saj “në Krishtin”, përdoret nga Pal. Pali u përpoq t'i paraqiste të gjitha shpresat dhe planet e tij për të ardhmen Zotit, të cilit ishte bashkuar jeta e tij (Krhs. 1 Kor. 16,7; Jak. 4,13-15).

20-21. Pali thotë se ai nuk kishte askënd tjetër si Timoteu, me një interes kaq të sinqertë dhe shqetësim shpirtëror për të krishterët filipianë, dhe fatkeqësisht apostulli shton se kur mendon për të tjerët rreth tij që mund të dërgojë, “ata janë të gjithë u përkulën në qëllimet e tyre, jo në kauzën e Jezu Krishtit. 2 Tim. 4,9-13 pasqyron një situatë të ngjashme. Është gjithmonë një sfidë për ne të marrim parasysh nëse kemi atë ‘interes të vërtetë’ për njerëzit e tjerë ose nëse duam që njerëzit t’i shërbejnë qëllimeve tona.

22. Vlera e Timoteut ishte vërtetuar në Filipe dhe vetë apostulli, më shumë se kushdo tjetër e dinte atë vlerë, sepse si bir me babanë e tij ai kishte shërbyer (lit. “I skllavëruar”, – Krhs. 1,1) në vazhdim të ungjillin

23-24. Pali dëshironte lajme nga Filipit përmes Timoteut. Timoteu gjithashtu do të merrte lajmet për Palin te Filipit, dhe kështu që e

nevojshme për të që të priste derisa të dihej rezultati i gjyqit të Palit, nëse do të lirohej apo do të vdiste (Krhs. 1,23-24). Pali duket se kishte një shpresë në rritje se do të lirohej dhe kështu ai do të ishte në gjendje të vinte së shpejti në Filipe.

²⁵E pashë të nevojshme të ktheja te ju Epafroditin, vëllanë, bashkëpunëtorin dhe bashkëlufëtarin tim, dorëzuesin e dhuratave tuaja, të cilin tani në gjendjen time të rrezikshme e emëruat ndihmës. ²⁶Ai kishte shumë mall për ju të gjithë dhe u shqetësua pse dëgjuat për sëmundjen e tij. ²⁷Atij i erdhi me të vërtetë keq; ishte në prag të vdekjes. Por Perëndia pati mëshirë për të – e jo vetëm për të, por edhe për mua. Ju e dini se sa halle kam! ²⁸Po jua dërgoj edhe më shpejt, që të gëzoheni kur ta shikoni përsëri shëndoshë e mirë, e që të më mungojë edhe një hall. ²⁹Priteni mirë si vëllanë tuaj dhe pranojeni plot gëzim. Njerëz të tillë duhet t'i nderoni, ³⁰sepse ai ishte në prag të vdekjes për punët e Mesisë. Ai vuri në rrezik jetën e vet për të plotësuar atë që ju nuk mund ta bënit për shërbimin tim.

2,25-30 **Shpjegime rreth Epafroditit**

25. Ne nuk kemi njohuri për Epafroditin përveç asaj që është në këtë paragraf dhe në 4,18, ku thuhet se filipianët i dërguan dhuratat Palit përmes tij. Ai ishte kështu lajmëtari i tyre (është fjala *apostolos* që përdoret, por në një kuptim ndryshe nga apostujt e themelit të Krishtit; Krhs. 2 Kor. 8,23), por gjithashtu u dërgua me qëllimin që ai të qëndronte me Palin dhe kujdesi për nevojat e tij. Vini re pjesëmarrjen e përfshirë në fjalët vëlla, bashkëpunëtor dhe bashkë-ushtar. Shumë të krishterë janë punëtorë dhe ushtarë të dyshimtë për çështjen e Krishtit, por jo të gjithë punojnë mirë me shokët e tyre.

26-28. Diçka kishte ndodhur që e bëri të mençur Palin që ta dërgonte Epafroditin përsëri në Filipe sesa ta mbante pranë tij. Ai kishte qenë i sëmurë rëndë, por me mëshirën e Zotit (mëshira edhe ndaj Palit siç e pa) ishte shëruar. Raporti i seriozitetit të sëmundjes së tij kishte shkuar në Filipe dhe lajmet ishin kthyer nga ankthi i miqve të tij atje. Kjo i shkaktoi ankth Epafroditit (një fjalë shumë e fortë në greqisht, e përdorur në DhR. Përndryshe vetëm për ankthin e Zotit tonë në Gethsemane në Mt 26,37 dhe Mk. 14,33) dhe i solli në zemrën e tij dëshirën për ata që ishin në shtëpia Kështu që Pali e kuptoi se ishte më mirë që ai të kthehej.

29-30. Pal, megjithatë, ishte i ndjeshëm ndaj situatës. Kishte një mundësi që filipianët të mos kuptonin arsyen e kthimit të lajmëtarit të tyre. Kështu që ai i thirri ata që të prisnin Epafroditin me një pritje të krishterë me zemër të ngrohtë, jo vetëm si një nga shoqëritë e tyre që ishte kthyer nga jashtë, por edhe si njëri për të qenë shumë i nderuar për besnikërinë dhe çmimin e shërbimit që ai kishte dhënë. Ne nuk e dimë se si ishte se ai pothuajse vdiq për veprën e Krishtit, duke rrezikuar jetën e tij. Mund të ketë qenë thjesht duke identifikuar veten me Palin e burgosur. Mund të ketë qenë se “ai u sëmur në rrugë dhe gati sa nuk u vra vetë duke përfunduar udhëtimin ndërsa ishte i paaftë për të udhëtuar”. Fjala duke rrezikuar është fjalë për fjalë ‘bixhoz’ dhe mund të ketë një lojë të qëllimshme në emrin e Epafroditit (siç ka në emrin e Onesimit në Phm. 11). Afërdita ishte perëndesha greke e bixhozxhinjve dhe një bixhoz që shpresonte të fitonte mund t’i thërriste asaj, Epafroditit. Ky njeri vuri në rrezik jetën e tij duke i shërbyer Palit, por ishte një rrezik për hir të Zotit dhe ai fitoi.

3,1-21. **Ambiciet shpirtërore**

Duket se Pali ishte gati ta mbyllte letrën e tij këtu ndërsa ai përdor një fjalë që mund të përkthehet “më në fund”. Pastaj, cilado qoftë arsyeja, ai mendon se duhet të japë një paralajmërim për ata që dëshironin që të gjithë të kthyerit joçifutë të bëhen çifutë. Kjo e bën atë të flasë për mbështetjen e tij te Jezu Krishti vetëm për pranimin me Zotin dhe të flasë për ambiciet e tij më të mëdha për jetën e tij shpirtërore dhe gjithashtu për jetën e miqve të tij të krishterë në Filipe.

Paralajmërimet për mësuesit e rremë: vetëm Mesia shpëton

3. Vëllezër, si përfundim po ju them; gëzohuni sepse jeni të lidhur me Zotin!

Po përsëris atë që ju shkrova më parë. Unë nuk e kam të vështirë, kurse për ju është përforsim. ²Ruhuni nga njerëzit e këqij, nga misionarët e rremë, nga këta gjymtues. ³I quaj kështu, sepse ne, e jo ata, kemi marrë rrethprejten e vërtetë, sepse e adhurojmë Perëndinë me anë të Shpirtit të shenjtë dhe gëzohemi për jetën në lidhje me Jezusin, Mesinë. Ne nuk mbështetemi në ndonjë ceremoni të jashtme.

3,1-3. **Paralajmërim kundër palës së rrethprerjes**

Për të kuptuar se çfarë po thuhet këtu dhe në vargjet e ardhshme duhet të kthehemi pak në jetën e kishës së hershme. Besimtarët e parë në Jezusin ishin çifutë dhe si çifutë besnikë ata e shihnin ligjin si me rëndësi jetësore dhe theksuan besëlidhjen që Izraeli kishte me Perëndinë, shenja e së cilës ishte rrethprerja. Këta besimtarë të parë u dërguan me një mision botëror (Vap. 1,8), por ishte e vështirë për ta që të arrijnë te joçifutët (shënimi Vap. 10) dhe ishte ca kohë para se të fillonte një mision i vërtetë tek joçifutët (Vap. 11,20). Pali, si apostull i joçifutëve, besonte se nëse njerëzit joçifutë ktheheshin te Zoti me pendim dhe besim ata do të pranoheshin si anëtarë të popullit të Zotit, pa qenë e nevojshme që ata të bëhen çifutë dhe meshkuj të rrethprerë. Megjithatë, kishte të krishterë çifutë, të cilët në Antioki (Vap. 15,1) dhe në Galati këmbëngulën që këta të krishterë joçifutë të bëheshin çifutë. Kështu që Këshilli i Jeruzalemit i Vap. 15 u thirr dhe për t'u marrë me të njëjtën çështje, Pali i shkroi letrën drejtuar Galatasve. Vite më vonë, ky ishte akoma një problem dhe kështu të shkruash për të ishte një mbrojtje për filipianët.

1-2. Pali u zemërua aq shumë kundër atyre që kërkonin që joçifutët të bëheshin çifutë, sa që ai i quajti ata qen, emrin që çifutët u vunë joçifutëve. Sidoqoftë, këta njerëz ishin më meritore të emrit se çdo jçifut, për shkak të mënyrës që u pëlqente të «zhyteshin nëpër kongregacionet e krishtere, duke kërkuar të fitonin të konvertuarit joçifutë në judaizëm», dhe kështu të kthyerit e tillë duhej të ishin në rojet e tyre. Ata ishin 'punëtorë të këqij', duke i larguar njerëzit larg së vërtetës dhe lirisë (Mt. 23,15; 2 Kor. 11,13; Gal. 1,7-9). Për shkak se rrethprerja nuk kishte asnjë vlerë shpirtërore, ata ishin vetëm gjymtues të mishit.

3. Kur vlera shpirtërore e rrethprerjes nuk është më atje, praktika bëhet vetëm një rit i jashtëm, një çështje besimi në mish. Jemi ne ata që jemi rrethprerja, thotë Pal. Ndërsa disa mendojnë se ai mund të ketë folur vetëm për të krishterët me prejardhje çifute, provat janë se Pal, dhe DhR. përgjithësisht, shkrimtarët marrin të gjitha titujt dhe privilegjet e njerëzve të Zotit nga DhV. dhe zbatojnë ato për të krishterët, qofshin çifutë ose joçifutë (p.sh. Ef. 2,11-22; 1 Pjet. 2,4-10).

⁴Natyrisht, mund të mbështeteshim në gjëra të tilla. Në qoftë se ndokush mendon se është në gjendje të mbështetet në ceremoni të jashtme, unë edhe më tepër! ⁵Më rrethprenë që kur isha njëjavësh. Nga lindja jam izraelit, nga fisi i Benjamin, hebre me prejardhje të pastër. Përsa i përket judaizmit, i takoja rrymës së rreptë të farisenjve. ⁶Zelli im shkoi aq larg, saqë përdoqa bashkësitë e krishtera. Përsa u përket kërkesave të judaizmit, isha pa të meta.

⁷Por të gjitha këto, të cilat i kisha mbajtur për përparësi, i pranova se janë e metë dhe dëm, sepse tani e njoh vetë Mesinë.

3,4-7. Jeta dhe synimet e mëparshme të Palit

4. Pali argumenton tani që ai mund të ketë të njëjtin besim, besim në arritjet njerëzore, pasi këta njerëz që donin t'i bënin të gjithë të krishterët të bëhen çifutë. Ai mund të rendiste një nga një gjërat që më parë, si një çifut i devotshëm, mendonte se i jepnin atij një llogari kredie me Zotin.

5-6. Ai rendit shtatë gjëra që ai i konsideroi si fitime në jetën thellësisht fetare që kishte jetuar para se të takohej me Jezusin. (i) Ai ishte rrethprerë në ditën e tetë pas lindjes së tij siç e kërkonte ligji (Gjn. 17,12). (ii) Ai lindi dhe edukoi zraelit, anëtar i popullit të Perëndisë. (iii) Ai mund të vendoste emrin e fisit të tij, Benjamin, fisi i mbretit të parë të Izraelit dhe një që kishte mbetur besnik kur të tjerët dolën të pabesë. (iv) Ai ishte jo vetëm çifut i vërtetë, por edhe një hebre, një folës aramaik (Krhs. Vap. 6,1; 22,2; 2 Kor. 11,22), bir i prindërve hebraikë, jo si shumë që kishin humbur përdorimin e gjuhës së tyre amtare. (v) I rreptë në respektimin e ligjit, ai ishte një farise i devotshëm (Vap. 23,6; 26,5; Krhs. Gal. 1,14). (vi) Zelli i tij u tregua në atë që bëri për të përndjekur të krishterët (Vap. 8,3; 9,1). (vii) Ai mund të thoshte se për sa o përket kërkesave të jashtme të ligjit, ligjit të Moisiut me të cilin ai ishte përpjekur të jetonte, ai ishte i patëmetë. Sidoqoftë, kjo ishte çështje e drejtësisë legaliste, e përpjekjes për të qenë të drejtë me Perëndinë në bazë të bindjes ndaj ligjit.

7. Tani ai i quajti të gjitha këto fitime si një humbje të madhe. “Të gjitha pasuritë e tilla i kam shkruar për shkak të Mesisë”. Ai kishte ardhur për t'i parë ata si një bazë e rremë e besimit dhe madje një pengesë për të. Ai vazhdon duke përshkruar mënyrën pafundësisht më të mirë që kishte gjetur.

⁸Unë i mbaj të gjitha të tjerat si humbje në krahasim me fitimin më të madh që më sjell njohja e Jezusit, Mesisë, Zotit tim. Për shkakun e tij i plandosa të gjitha këto përparësi – të gjitha këto i mbaj për pleh – për të fituar Mesinë, ⁹e për t'u lidhur plotësisht me të. Nuk kam më pretendim për të qenë në rregull me Perëndinë për shkak të bindjes sime ndaj rregullave të judaizmit. Jam në rregull me Perëndinë me anë të besimit te Mesia, sipas mënyrës së Perëndisë për t'i vënë njerëzit në rregull me vetveten. Ky është shpëtimi që pranohet me besim. ¹⁰Qëllimi im është ta njoh Mesinë ♦ gjithnjë e më shumë, si dhe fuqinë e ringjalljes së tij, të marr pjesë në vuajtjet e tij, të bëhem i ngjashëm me të në vdekjen e tij, ¹¹me bindje të plotë se edhe unë do të ringjallem nga të vdekurit (për jetën e përjetshme).

♦ Pali thekson se jeta e krishterë përbëhet nga marrëdhënia personale me Mesinë, e jo një ndjekja jopersonale e rregullave. Dëshira e tij është të identifikohet plotësisht me Mesinë. Pali s'ka dyshim për ringjalljen e tij, por shprehon se Krishti do të kthehet në të gjallën e tij.

Vrapimi drejt qëllimit

¹²Unë nuk pretendoj se tashmë ia arrita qëllimit ose se tashmë u bëra i përsosur, por vazhdoj të përparoj duke u përpjekur të marr shpërblimin e vrapimit, sepse Jezusi, Mesia, më bëra të vetin. ¹³Jo, vëllezër, nuk mendoj se tashmë e fitova shpërblimin, por di vetëm kaq: harroj çfarë kam lënë pas dhe zgjatem drejt së ardhmes, ¹⁴sulem drejt qëllimit, drejt shpërblimit të lidhur me thirrjen qiellore të Perëndisë me anë të Jezusit, Mesisë.

3,8-14. I vjetri hoqi dorë; Ambiciet e reja të Palit

Për shkak të takimit të tij me Krishtin e ringjallur në rrugën e Damaskut (Vap. 9), dhe gjithashtu sepse ai kuptoi se ai nuk e kishte mbajtur me të vërtetë ligjin (Rreshti 7), Pali ishte çuar në një “rishikim rrënjësor të vlerave .

8. Për shkak se ai e kishte gjetur rrugën e pranimit tek Zoti përmes Mesisë dhe veprës së tij, Pali i quajti humbje të gjitha gjërat në të cilat ishte mbështetur më parë; ai vendosi që gjithçka ishte “tejkualuar shumë” nga e vetmja “fitim i të pasurit një marrëdhënie personale me Mesinë”. Ai jo vetëm që i kishte llogaritur të gjitha ato gjëra si humbje, por mund të thoshte se për hir të Krishtit unë kam humbur gjithçka – vendin e tij në judaizëm, ndër farisenjtë, ndoshta madje edhe shtëpinë e tij. Megjithatë, ai nuk u trishtua, pasi gjithçka tjetër ishte “mbeturina e padobishme krahasuar me të qenit në gjendje të fitonte Mesinë”.

Tani dëshira e tij është që të pranohet në bazë të drejtësisë, që është dhurata e Zotit, e ofruar në kushtin e thjeshtë të besimit (Krhs. Rom. 3,21 – 4,25; Gal. 2,15 – 3,29; Ef. 2,4-9), duke lënë mënjanë të ashtuquajturën drejtësi të veprave të tij, në të cilat ai ishte mbështetur më parë.

10. Për më tepër, ai dëshiron të jetojë në njohjen e Mesisë, domethënë (siç tregon pagëzimi i krishterë, shih Rom. 6,1-4) duke u identifikuar me Mesinë e kryqëzuar dhe të ringjallur. Kjo do të thotë të njohësh fuqinë e ringjalljes së tij në përvojën e përditshme (Krhs. Rom. 8,10-11; 2 Kor. 4,10-11; Ef. 1,19-20) dhe të ndash vuajtjet e tij duke vdekur ndaj jetës egoiste që është e natyrshme për ne dhe që jemi të gatshëm të përballemi me vështirësi, në mënyrë që ungjilli i shpëtimit të mund të dalë te të gjithë njerëzit (Krhs. 2 Kor. 4,7-12; Gal. 6,17; Kol. 1,24 -25). Këto dy realitete duhet të jenë gjithmonë së bashku në çdo jetë të mirëfilltë të krishterë.

11. Në dritën e ambicies dhe dëshirës së tij të re të madhe, Pali shpreson disi, që të arrijë në ringjalljen nga të vdekurit. Këto fjalë na vijnë çuditërisht pas asaj që kemi lexuar. A nuk varet vetëm nga besimi arritja e ringjalljes? A mund të jetë në dyshim apostulli për shpëtimin e tij përfundimtar? Asnjëherë nuk i mungoi siguria se ai ishte një fëmijë i Zotit, i pranuar nga Zoti (v. 8,15-17; Gal. 4,6-7), megjithatë ai kurrë nuk ishte i vetëkënaqur ose mendjemadh. Besimi duhet të qëndrojë deri në fund (Mk. 13,13; Hebr. 3,14). Ne duhet t’i lexojmë fjalët e Palit këtu si një shprehje jo aq e dyshimit, sa e përlësisë. Sidoqoftë, ai gjithashtu mund t’i referohet kthimit të Krishtit gjatë jetës së tij.

12-13. Duket se kishte në Filipe ata që menduan se kishin arritur qëllimin e përsosmërisë së krishterë, se ata kishin ‘arritur’. Pali njohu thirrjen për të krishterët që të kërkojnë të fitojmë standardet më të larta (Krhs. 2,15; Ef. 4,13-16), siç tha vetë Jezusi: “Bëhu i përsosur ... pasi Ati juaj qiellor është i përsosur” (Mt. 5, 48), por ai kurrë nuk pretendoi se e kishte arritur atë përsosmëri. Ai donte të merrte atë qëllim të madh për të cilin Krishti e kishte kapur kur u përball me të në rrugën e Damaskut vite më parë. Ka mënyra në të cilat të krishterët duhet të kujtojnë veprimet e Zotit në të kaluarën, por Pali e dinte se ai nuk duhet të merrte parasysh të kaluarën; dështimet dhe mëkatet e tij janë

falur dhe arritjet e tij në shërbim të Krishtit nuk duhet ta lejojnë atë të pushojë në dafinat e tij. Ai dëshironte më tepër që të gjendej duke u përpjekur drejt asaj që pritej dhe për ta shprehur këtë ai përdor një fjalë tjetër shumë të fortë, të zbatueshme për një kontekst atletik ose një garë qerreje; çdo fibër e qenies së tij ishte vendosur në qëllimin dhe qëllimin e jetës së tij të krishterë.

14. Kishte një çmim për t'u fituar, megjithëse nuk mund të jemi të sigurt nëse Pali e pa çmimin si vetë Mesia (Krhs. v. 8), "Thirrja e Zotit për jetën lart", ose "kurora e jetës" (Jak. 1, 12; Krhs. 1 Kor. 9,25), dhurata e hirit të Zotit për ata që qëndrojnë me besnikëri në thirrjen e tyre deri në fund.

¹⁵Ne, pra, që kemi arritur pjekurinë shpirtërore, duhet ta kemi parasysh këtë gjë! Megjithatë, në qoftë se disa prej jush mendojnë ndryshe, këtë do t'ju zbulojë Perëndia. ¹⁶Sidoqoftë, të mos biem poshtë nivelit ku kemi arritur.

¹⁷Ndiqu shembullin tim, vëllezër, dhe vini re ata që jetojnë sipas këtij shembulli.

3,15-17. **Një shembull që duhet ndjekur**

15. Të jesh i pjekur ose 'i përsosur' (në thelb është e njëjta fjalë në origjinalin grek) është çështje e të menduarit në mënyrën për të cilën Pali ka folur. Ai beson se nëse miqtë e tij filipianë mendojnë ndryshe, Shpirti i Zotit do të zbulojë rrugën e vërtetë dhe ata do t'u jenë të hapur.

16. Ajo që është jetike gjithmonë është që ne të jetojmë sipas së vërtetës që tashmë e kemi njohur dhe pranuar. Ajo që përkthehet këtu, le të jetojmë deri në fund, ka kuptimin jo vetëm të ndjekim individualisht, por të jemi në të njëjtën linjë me të tjerët. "Në zgjedhjen e kësaj foljeje Pali edhe një herë thekson rëndësinë e harmonisë dhe bashkëpunimit të ndërsjellë, pavarësisht nga çdo ndryshim i mendimit që mund të ekzistojë".

17. Këtu, si në vendet e tjera në letrat e tij (p.sh. 1 Kor. 4,16; 11,1; 1 Sel. 1,6; 2,10; 2 Sel. 3,7, 9), Pali flet për jetën e tij si shembull për t'u ndjekur. Kjo mund të duket mendjemadh, por duhet të kuptojmë se më parë ekzistonte një DhR. që të krishterët të përdornin, ishte jetësore që

të kishte modele. Ishte aq e nevojshme që Pali të jetonte atë lloj jete të krishterë që të tjerët mund të ndiqnin, po aq sa ishte për të që të predikonte një ungjill të pastër për ta besuar. Situata jonë nuk është saktësisht e njëjtë sot, si DhR. është udhëzuesi themelor i njerëzve për stilin e jetës së krishterë, por gjithsesi është rasti (siç shprehet Pali në 2 Kor. 3,1-3) që i krishteri thirret të jetë si “një letër nga Mesia”, e njohur dhe e lexuar nga të gjithë, përfshirë edhe shumë që nuk do t’i drejtohen Shkrimeve.

¹⁸Ju kam thënë shpeshherë dhe tani po jua përsëris me lot në sy: ka shumë njerëz që, për shkak të mënyrës së tyre të jetesës, dalin si armiq të kryqit të Mesisë. ¹⁹Ata vrapojnë drejt humbjes së tyre. Perëndia e tyre është barku i tyre. Ata janë krenarë për atë që i turpëron – ata mendojnë vetëm për gjërat tokësore. ♦ ²⁰Kurse Atdheu ynë është qielli nga ku presim me padurim që të vijë Shpëtimtari, Jezusi – Zoti dhe Mesia. ²¹Ai do ta shndërrojë trupin tonë të dobët tokësor në një trup të ngjashëm me trupin e tij madhështor, duke e përdorur pushtetin që ka për të nënshtuar gjithçka nën sundimin e tij.

♦ Ka mundësi që Pali bën aludim për gnostikët që shtiheshin si besimtarë.

3,18-21. **Thirrje për një shtetësi qiellore**

Nga mendimi i ambicjeve të tij të mëdha të ndezura nga dashuria e Krishtit dhe nga mendimi i atyre me një koncept të gabuar të përsosmërisë, Pali kthehet të mendojë për të tjerët brenda komunitetit të kishës së krishterë, të pesëdhjetat e të cilëve ai mund të mendojë vetëm me dhimbje dhe hidhërim.

18-19. Në dy mënyra kryqi është në qendër të krishterimit. Është thelbësore sepse ne besojmë se përmes vdekjes së Krishtit në kryq kemi mënyrën e faljes dhe të pranimit me Zotin dhe kështu të jetës së përjetshme. Kryqi është gjithashtu thelbësor për kuptimin tonë të dishepullimit. Jezusi na thërret të marrim kryqin dhe ta ndjekim atë (Mk. 8,34; Lk. 9,23) dhe Pali e dinte se ai duhet të pranonte “shoqërinë e pjesëmarrjes në vuajtjet e tij, duke u bërë si ai në vdekjen e tij” (10). Duket qartë se ishte në këtë mënyrë të dytë që këta njerëz për të cilët Pali shkruan ishin armiq të kryqit të Krishtit. Në vend që të praninin një mënyrë për të mohuar dishepullizmin, ata i kishin bërë perënditë e

tyre dëshirat e tyre fizike, u mburrën me atë që ishte në të vërtetë e turpshme dhe i kishin vendosur gjërat tokësore. Kjo do të thoshte që në vend që të gjenin në kryq edhe shpëtimin dhe mënyrën e tyre të jetës, ata ishin në një rrugë që mund të çonte vetëm në shkatërrim.

20. Mendimi i atyre, në jetën e të cilëve dominohet nga dëshira për gjëra tokësore, e bën apostullin të thotë se të krishterët e vërtetë e dinë që jeta dhe shtetësia e tyre është edhe tani në qiell me Krishtin (Krhs. Ef. 1,3; 2,6; Kol . 3,1-4). Filipianët mund të jenë krenarë për shtetësinë e tyre në një koloni romake, ashtu si të gjithë kemi një shtetësi tokësore e cila ka privilegjet dhe detyrimet e saj. Por ata, dhe ne, duhet të vlerësojmë mbi të gjitha dhuratën e një jete qiellore dhe të një shtetësie, dhe ne jetojmë me shpresën e trashëgimisë sonë të ardhshme që do të marrim në tërësinë e saj në të ardhmen. Kështu ne presim me padurim rishfaqjen nga qielli të Shpëtimtarit tonë, Zotit Jezu Krisht.

21. Ardhja e Krishtit do të thotë që transformimi i trupave tanë të përrulur të jetë si trupi i tij i lavdishëm (Krhs. 2 Kor. 4,16 – 5,4; 1 Gjn. 3,2) nga fuqia e Zotit, puna e të cilit mund të jetë përfundimisht asnjë kufizim ose pengesë. Trupi që kemi nuk përbuzet, por është një shenjë e gjendjes sonë të tanishme të ulët (e njëjta fjalë përdoret në këngën e Marisë në Lk. 1,48). Tani trupat tanë i nënshtrohen dhimbjes, vuajtjes dhe dobësisë; atëherë ata do të ngrihen për të qenë të pavdekshëm dhe të padepërtueshëm (shih 1 Kor. 15,35-54).

4,1-23. **Udhëzime, faleminderit dhe përshëndetje**

Paragrafët e fundit të Palit përfshijnë thirrje, mesazhe personale dhe mirënjohjen e dhuratave të filipianëve për të. Përkujtimi i tij mirënjohës i atyre dhuratave e bën atë të flasë për varësinë e tij nga Zoti dhe për bekimet shpirtërore që vijnë nga dhënia bujare. Ai vazhdon duke thënë se ai ka mësuar të jetojë aq i kënaqur me pak sa me shumë, të mundësuar në të gjitha gjërat nga Zoti, i cili gjithashtu sigurisht do të furnizojë plotësisht të gjitha nevojat e tyre.

4. Prandaj qëndroni të patundur, vëllezërit e mi të dashur, dhe mbani fort atë që ju ka dhënë Zoti. Kam shumë mall për ju dhe më gëzoni aq shumë sa edhe krenohem për ju.

²Ju bëj thirrje, o Evodi dhe Sintikë, të pajtoheni me njëra-tjetrën si motra në Zotin. ³Po të lutem edhe ty, shok i dashur, t'i ndihmosh, sepse ato luftuan bashkë me mua në përhapjen e lajmit të mirë të shpëtimit, bashkë me Klementin dhe me bashkëpunëtorët e mi, emrat e të cilëve gjenden në librin e jetës.

4,1-3. **Apelim për të qëndruar i bashkuar**

Fjala Prandaj që fillon këtë paragraf tregon se thirrja e Palit këtu bazohet në atë që ka shkruar më parë – rreziku nga ata që donin t'i bënin të gjithë të krishterët të bëheshin çifutë dhe zhgënjimi i tij me mendjen e botës.

1. Fjalët këtu tregojnë thellësinë e ndjenjës së Palit ndërsa ai u shkroi miqve të tij në Filipe. Dy herë në këtë varg ai përdor fjalën që fjalë për fjalë do të thotë “i dashur”. Ai gëzohet në to. Ai i sheh si një kurorë në kokën e tij (Krhs. 1 Sel. 2,19). Ai i do ata dhe i dëshiron me të madhe (Krhs. 1,8). Më shumë se çdo gjë tjetër, ai i inkurajon ata të qëndrojnë të patundur në Zotin (Krhs. 1,27), si ushtarë të patundur që të mos bëhen për t'u tërhequr pavarësisht nga forcat kundër tyre.

2-3. Pasi u mor më herët në terma të përgjithshëm me përçarjet dhe frymën e partisë në kishë (2,1-5), Pali mendoi se duhet të merrej posaçërisht me një grindje që po u prishte jetën. Ne nuk dimë asgjë ndryshe nga Euodia dhe Sintika, por Pali flet me lavdërimin më të ngrohtë të tyre si gra që kanë luftuar pranë atij për çështjen e ungjillit, gra që kishin pasur vërtet një shërbesë. Megjithatë, ai duhet t'i përgjërojë ata që të bien dakord me njëri-tjetrin në Zotin dhe t'i kërkojë një prej kolegëve të tij të besuar t'i ndihmojë ata që të pajtohen me njëri-tjetrin. Kur Pali kritikon, ai kërkon gjithashtu të pohojë dhe lavdërojë. Ai përmend Klimentin specifikisht, por ai është i vetëdijshëm për të gjithë bashkëpunëtorët e tij dhe gjëja më e madhe që mund të thotë për të gjithë është se emrat e tyre janë të shkruar në librin e jetës. Për këtë ‘libër të jetës’ krahasoni Dal. 32,32; Ps. 69,28; Dn 12,1 dhe Rev. 21,27, dhe kujto fjalët e Jezusit kur ai u tha dishepujve të tij që të mos gëzoheshin aq shumë me arritjet e tyre në shërbimin e tij, por me hirin e Zotit që emrat e tyre ishin “shkruar në qiell” (Lk. 10, 20)

⁴Gëzohuni gjithmonë, sepse jeni të lidhur me Zotin. Përsëri po ju them: gëzohuni! ⁵Ta shohin të gjithë se sa të mirë jeni ndaj njëri-tjetrit. Zoti do të vijë shpejt! ⁶Mos u shqetësoni për asgjë, por drejtojuni Perëndisë në çdo gjendje dhe drejtojini Atij lutjet tuaja. Veproni kështu duke e falënderuar atë për të mirën që tashmë ju ka treguar. ⁷Dhe paqja e Perëndisë, e cila i tejkalon të gjitha përfytyrimet njerëzore, do t'i ruajë zemrat dhe mendimet tuaja, sepse jeni të lidhur me Jezusin, Mesinë.

4,4-7. **Thirrje për gëzim dhe lutje**

4. Përsëri tema e gëzimit del në këtë letër ndërsa apostulli u bën thirrje lexuesve të tij të gëzohen ... gjithmonë, dhe ai thotë në Zotin, duke përsëritur përsëri atë frazë, “qëndroni të patundur te Zoti” (1), `pajtohubi ... në Zotin ‘(2), tani Gëzohu në Zotin. E gjithë jeta e krishterë është çështje e asaj marrëdhënieje me Zotin e gjallë Jezus, në atmosferën e pranisë së tij dhe hirit të gjithëfuqishëm.

5. Ekziston një cilësi e jetës që duhet të jetë e qartë për të gjithë në jetën dhe marrëdhëniet e një të krishterit. Afërsia e Zotit që e motivon këtë cilësi mund të nënkuptojë afërsinë e tij në çdo kohë për besimtarin, afërsinë e ardhjes së tij ose të dyjave.

6. Ankthi është të mos kesh vend në jetën e të krishterëve sepse në gjithçka mund të ketë lutje, lutje në format dhe mënyrat e ndryshme, lutje, kërkesa, por mbi të gjitha falënderime. Kjo sepse falënderimi i takon gjithnjë Zotit dhe sepse besimi shpejtësohet kur kujtojmë me mirënjohje atë që Zoti ka bërë për ne në të kaluarën. Këtu ka një jehonë të mësimit të Jezusit (Mt. 6,25-34; 7,7-11). “Hidhni të gjithë ankthin tuaj mbi të sepse ai kujdeset për ju”,

7. Kur lutja zëvendëson shqetësimin, paqja e Zotit, e cila tejkalon çdo kuptim, hyn në pah dhe ajo paqe vepron si një roje që ruan mendjen dhe emocionet e të krishterit nga mbingarkesa nga sulmi i papritur i frikës, ankthit ose tundimit. Këtë realitet të krishterët duhet ta provojnë në jetën e tyre të përditshme.

⁸Së fundi, vëllezër: mendoni për atë që është e mirë, për gjithçka që është e lavdishme, për gjithçka që është e vërtetë, e lartë, e drejtë, e pastër, e sjellshme dhe e bukur. ⁹Jetoni ashtu siç ju kam mësuar dhe transmetuar unë, ashtu siç keni dëgjuar nga unë dhe ashtu siç keni parë në jetën time. Perëndia që jep paqen, do t'ju ndihmojë edhe për këtë.

4,8-9. **Mbajuni së vërtetës dhe bukuroshes**

Ndonjëherë thuhet se cilësitë e karakterit të përmendura këtu nuk janë dalluese të krishtere, por të tilla që janë nderuar në shumë kultura dhe shoqëri. Kjo mund të jetë kështu, por i krishteri ka një detyrim të veçantë për t' i demonstruar ato dhe ka aftësinë e Shpirtit për ta bërë këtë.

Tetë fjalë përdoren për gjërat që duhet të mbushin mendimin e të krishterit. Ndërsa ato “merren parasysh” (siç do të thotë fjala e përkthyer mendoj), ato do të formojnë qëndrimet dhe fjalët dhe veprimet e drejtpërdrejta. Ato janë gjërat që janë të vërteta dhe të ndershme, të denja dhe fisnike, të drejta, të pastra dhe të shenjta, bukuroshe dhe të bukura, të admirueshme dhe të këndshme për t' u dëgjuar. Fjala e përkthyer shkëlqyeshme ishte fjala më e mirë që etika klasike greke kishte për virtytin, dhe së fundmi ekziston mendimi për atë që është i denjë për lavdërim dhe lavdërim.

Vënia në praktikë e kësaj, me fjalë të tjera, të jetuarit sipas asaj që ata dinë dhe pranuan, do të rezultonte për filipianët në atë lloj jete që Pali kishte kërkuar të modelonte (shih në 3; 17). Jo vetëm që do të gjendej paqja e Zotit, por edhe prania e tij e patundur (Krhs. 2 Kor. 13,11; 2 Sel. 3,16).

Falënderim ndaj filipianëve për ndihmën financiare

¹⁰Ishte gëzim i madh për mua, si dhe dhuratë nga Zoti, që përsëri pranova një shenjë të kujdesit tuaj. Ju keni menduar vazhdimisht për mua, por nuk mund ta tregonit kujdesin tuaj. ¹¹Nuk e them këtë sepse kisha nevojë. Jam mësuar që në çdo gjendje të kënaqem me aq sa kam.

¹²Mund të jetoj si lypës, mund të jetoj edhe si mbret; jam i mësuar me gjithçka: të ngopem e të jem i uritur, të kem shumë e të kem pak.

¹³Mund të përballoj gjithçka, sepse Mesia më jep forcën e nevojshme.

¹⁴Sidoqoftë, ju u treguat shumë të dashur për të më ndihmuar në gjendjen time të vështirë. ¹⁵Ju në Filipe e dini: në fillim të veprimtarisë sime misionare, kur lajmin e mirë të shpëtimit e çova përtej Maqedonisë, ju ishit e vetmja bashkësi nga e cila mora diçka si shpërblim.

¹⁶Edhe në Selanik dhe disa herë më pas, ju më dërguat diçka si ndihmë financiare. ¹⁷Mos mendoni se kërkoj paratë tuaja – më parë interesohem për shtimin e depozitës suaj – dua të them: që besimi juaj të nxjerrë fitim që do t'ju kthehet në qiell.

¹⁸Vërtetohet se kam marrë tërë shumën që më dërguat me anë të Epafrodit. Është tepër: tani kam gjithçka që më duhet. Kjo dhuratë i ngjan flijimit, aroma e të cilit ngrihet lart deri te Perëndia, dhe kjo i pëlqen atij.

¹⁹Perëndia, të cilit i shërbej, do t'ju japë gjithçka që ju duhet. Me anë të Jezusit, Mesisë, ai na dhuron me pasurinë që është karakteristike për madhësitinë e tij. ²⁰Qoftë lavdëruar përgjithmonë Perëndia, Ati ynë! Amen.

4,10-20. **Qëndrimi i Pali ndaj dhuratave nga Filipet**

Në këtë paragraf apostulli ndien nevojën për të bërë dy gjëra, për të shprehur vlerësimin për dhuratat e dërguara nga Filipet, dhe megjithatë në të njëjtën kohë, me shumë ndjeshmëri, për të theksuar parimin shpirtëror të varësisë nga Zoti sesa nga ndihma njerëzore.

10. Pali gëzohet me dhuratat e tyre. Ata përfaqësuan një lulëzim të ri të shërbesës së tyre të hershme për t' i dhënë atij – për një kohë të gjatë ata nuk kishin asnjë mundësi të tregonin shqetësimin e tyre për të.

11-13. Dhuratat e tyre kishin qenë një gëzim dhe inkurajim për të, por ai nuk po mbështetej tek ata dhe as, duke shkruar kështu, nuk po kërkonte dhurata të mëtejshme. Ai sinqerisht mund të thoshte se e kishte mësuar sekretin e kënaqësisë me rrethanat e jashtme, pavarësisht nëse kishte pak ose shumë. Ai e dinte që Zoti i tij gjithnjë do t' i jepte atë që ishte e nevojshme dhe ta forconte atë për të përballuar çdo situatë. Duke shkruar këto gjëra Pali përdor dy fjalë që kishin përdorim të rëndësishëm fetar dhe filozofik në ato ditë. Fjala përmbajtje e përkthyer (gk. *autarkes*) do të thotë “e vetë-mjaftueshme”. Nga stoikët u konsiderua si një virtyt i lartë për t' u shkëputur nga rrethanat e jashtme dhe për të pasur burime në vetvete për të përmbushur çdo situatë. Pali e përdor fjalën në kuptimin e të qenit i pavarur nga rrethanat, por burimet e tij të mjaftueshme ishin, tha ai, përmes Atij që më jep forcë, Zotit të gjallë Jezus. Fjala tjetër, e përkthyer siç e kam mësuar sekretin, u përdor në kultet e misterit për fillimin në një sekret. Sekretin e Palit për të jetuar ishte një sekret i hapur, i disponueshëm për të gjithë ata që do të ndjekin rrugën e Krishtit. Ishte sekretin e kënaqësisë, pasi të njohësh Krishtin dhe të thirresh për t' i shërbyer atij ishte “pasuri e pahulumtueshme” (Ef. 3,8). Sa e dimë sekretin e kënaqësisë dhe deri në çfarë mase po provojmë mjaftueshmërinë e Krishtit për të gjitha kërkesat e jetës sonë, janë gjithmonë pyetje sfiduese për ne si të krishterë.

14-16. Pavarësisht nga ato që ai thotë në lidhje me këtë parim themelor shpirtëror të varësisë nga Zoti, Pali dëshiron të pohojë se ai e vlerësonte mirësinë e filipianëve. E mbështeti atë në telashet e tij. Ai flet për atë kohë të ‘fillimit të ungjillit’, fjalë që janë kuptuar në mënyra të ndryshme, por që ndoshta u referohen ditëve të para të njohjes së tij me ungjillin. Pali ishte nisur nga Maqedonia, krahina në të cilën ndodheshin Filipet dhe kishte shkuar në Selanik (Vap. 17,1). Ndërsa ishte atje, të krishterët filipianë i dërguan përsëri ndihmë financiare. Vini re gjithashtu se si ai flet për pjesëmarrjen që ekzistonte mes tyre, një ndarje në çështjen e dhënies dhe marrjes. Shoqëria e vërtetë është një proces i dyanshëm.

Dhënia e krishterë 17-18 gjithashtu sjell bekim për ata që japin. Dhënia e filipianëve, thotë Pali, mund të kreditohet në llogarinë e tyre. Duke thënë këtë ai përdor një metaforë nga transaksionet e biznesit. Ishte çështje pagese e plotë. Ne mund të jemi të sigurt se Pali, duke përdorur një gjuhë të tillë, do të kishte hedhur poshtë mendimin më të vogël për të fituar ndonjë gjë nga Zoti. Çdo gjë e marrë është një dhuratë e hirit të Zotit. Gjithçka që bëjmë për Zotin ose për të tjerët është nga dashuria dhe mirënjohja. Ajo që bëhet për të tjerët pranohet si e bërë për Zotin (Mt 25,40) dhe mund të përshkruhet si një flajim, i pëlqyeshëm për Zotin, aromatik si temjani (Krhs. Dal. 29,18; Ezk. 20,41; Gjn. 12,3; 2 Kor. 2,16).

Zoti nuk është borxh i askujt. Masa e dhënies së Zotit është pafundësisht më e madhe se ajo e çdo dhurimi njerëzor. Premtimi i Zotit është të sigurojë gjithçka që ai e sheh të nevojshme, dhe jo vetëm nga por në përputhje me masën e pasurisë së tij të lavdishme në Krishtin Jezus.

20. Lavdërimi dhe lavdia i takojnë Perëndisë dhe Atit tonë tani dhe përgjithmonë (ndriçuar për epokat e epokave).

Përsëritja e fundit

²¹Përsëritet secilin në bashkësi, të gjithë ata që janë të lidhur me Jezusin, Mesinë! Ju bëjnë të fala bashkëbesimtarët që janë me mua.

²²Ju bën të fala e tërë bashkësia këtu, sidomos ata të pallatit. ♦ ²³Zoti Jezus, Mesia, ju ruajtë në hirit të tij!

♦ d.m.th. ushtarët, nëpunësit, skllëvërit që shërbenin në pallatin e Cezarit.

4,21-23. Përshëndetjet përmbyllëse

21-22. Pali e filloi letrën e tij sipas zakonisht bashkëkohor, por u forcua nga realizimi i asaj që ishin shkrimtarët dhe lexuesit për shkak të thirrjes së tyre të krishterë, dhe ai e përfundon atë në të njëjtën mënyrë. Thuhet përsëri se lexuesit janë shenjtorë, domethënë të veçuar për përdorimin e Zotit. Ata janë në Krishtin Jezus dhe për shkak të kësaj ata janë vërtet vëllezër dhe motra. Kështu që u dërguan përshëndetje dhe midis atyre që i dërguan u përfshinë edhe ata që i përkisnin shtëpisë së Cezarit. Se kush ishin saktësisht këta njerëz varet deri diku nga vendi ku është shkruar letra. Sidoqoftë, pavarësisht nëse ishte Roma apo jo, ka të ngjarë që ata të mos ishin në të vërtetë anëtarë të familjes së Cezarit, por 'persona të punësuar në institucionin e brendshëm dhe administrativ të Perandorit. Edhe kështu, është e rëndësishme që në atë kohë kishte të krishterë besnikë në shërbimin perandorak.

23. Letra mbyllet ndërsa filloi me lutjen, e cila përfshin çdo kërkesë tjetër, për hirin e Zotit Jezu Krisht, të pranishëm, të banuar, gjithnjë duke e shpejtuar shpirtin njerëzor.

KRONOLOGJIA E KOHËS

NERONI perandor (54-68)

54-57 Pasi erdhi nëpër Galaci dhe Frigji, Pali qendron dy vjet e tre muaj në Efes. Pas 56: Letra Filipianëve. Rreth Pashkës 57: Letra e parë korintasve, pastaj një vizitë e shkurtër Korintit, 2 Kor 12,14. Kthehet në Efes dhe shkruan Letrën galatasve.

Fundi i 57: përshkon Maqedoninë, shkruan Letrën e dytë Korintasve. Dimri

57-58: Pali në Korint (Veprat 20,3); Letra romakëve Pashka 58: Pali në Filipe (Veprat 20,6), pastaj udhëton nëpër det për në Cezare.

Verë 58: Pali në Jerusalem

Jakobi, vëllai i Jezusit, në krye të bashkësisë judeo-kristiane. Feliksi në Malin e Ullinjve shpërndan shoqërinë e profetit të rremë egjiptian. (Veprat 21,38). Urdhëron të vritet kryepriifti Jonatan.

Rrëshajët 58: Palin e arrestojnë në Tempull dhe e çojnë para Hananit dhe Këshillit të Lartë. Në Cezare del në gjyq para Feliksit

58-60 Pali i burgosur në Cezare

60 Palin e futin në gjyq para Festit. Pali apelon në Cezarin. Mbrohet në praninë e Agripës dhe motrës së tij Berenikës. Vjeshtë 60: Udhëtimi i Palit për në Romë. Stuhia, dimërimi në Maltë.

61-63 Pali në Romë nën rojën ushtarake. Letrat e tij: kolosianëve, efesianëve, Filemonit, **filipianëve**.

Ungjilli sipas Lukës?

62 Kryepriifti, Hanania, urdhëron të vritet me gurë Jakobi, vëllai i Jezusit. Shimoni, (i biri i Klopës dhe i Marisë, kushëriri i nënës së Jezusit) trashëgon Jakobin në krye të kishës së Jerusalemit.

Agripa II e shfronon Hananinë

63 Çlirimi i Palit dhe ka mundësi të ketë shkuar për në Spanjë

(Rom 15,24)

64 Letra I dhe II të Pjetrit dhe Ungjilli sipas Markut Digjet Roma dhe fillon përndjekja e të krishterëve Martirizmi i Pjetrit

65 Pali në Efes (I Tim 1,3), në Kretë (Tit 1,5), në Maqedoni, nga ku dërgon Letrën e tij të parë Timoteut (I Tim 1,3) dhe ndoshta edhe Letrën Titit.

66 Kryengritja e çifutëve në Aleksandri. Tiber Aleksandri vret disa mijëra kryengritës.

Në Jerusalem, Flori kryqëzon çifutë, por një kryengritje e detyron ta lëshojë qytetin. Trazira në Cezare dhe në mbarë vendin.

Cest Gali sulmon Jerusalemin, por tërhiqet me shumë humbje. Kryengritësit emërojnë qeverinë e vet.

Ikja e bujarëve të qytetit dhe sigurisht e të krishterëve që strehohen në Pelë.

67 Vespaziani me 60 000 ushtarë pushton Galilenë (zihet rob Jozefi, udhëheqësi i kryengritësve, që me vonë quhet Flav) Letra drejtuar hebrenjve? Pali i burgosur në Romë ia dërgon Letrën e dytë Timoteut. Pak më vonë ia presin kokën.